

LUTKOVNO
GLEDALIŠČE
MARIBOR

OPRANO

TYRAN

Rostand-Jarkovský-Vašíček

Režiser
Dramaturg
Prevajalca

Jakub Vašíček
Tomáš Jarkovský
Elena Volpi za Športnike
Oton Župančič

Lektorica
Scenograf
Kostumografka
Avtorica likovne zasnove lutk
Skladatelj
Koreograf
Oblikovalec svetlobe
Lučni mojster
Oblikovalec zvoka
Oblikovalca lutk
Oblikovalca scene
Oblikovalca kostumov

Metka Damjan
Kamil Bělohávek
Tereza Vašíčková
Tereza Vašíčková
Ondřej Müller
Jure Masten
Šimon Kočí
Enver Ibrahimagić
Marko Jakopanec
Darka Erdelji in Primož Mihevc
Ludijan Jošt in Branko Caserman
Mojca Bernjak

Igralci

Elena Volpi *Kristina*
Miha Bezeljak *Rihard*
Maksimilijan Dajčman *Maks*
Anže Zevnik *Viktor*
Uroš Škaper *Poštar*

Premiera

Velika dvorana LGM, 9. maj 2013

Edmond Rostand (rojen 1. aprila 1868 v Marseillu) je bil pomemben francoski dramatik in pesnik. Rodil se je v premožni družini, kar mu je omogočilo dobro izobrazbo na Collège Stanislas de Paris in tudi zadostno finančno preskrbljenost, da si je lahko privoščil neodvisno literarno ustvarjanje. Svoja najpomembnejša dramska besedila je napisal v letih med 1890 in 1897. V letu 1901 je zaradi literarnih zaslug postal član Francoske akademije. Umrl je 2. decembra 1918 za posledicami španske gripe.

Dela Romantiki (Les Romanesques), 1894

Princesa Lointaine (La Princesse Lointaine), 1895

Cyrano de Bergerac, 1897

Samaritanka (La Samaritaine), 1900

Orei (L'Aiglon), 1900

Chantecler, 1907

Cyrano de Bergerac

Leta 1897 je Edmond Rostand napisal svojo najbolj znano dramo *Cyrano de Bergerac*. V 115 letih življenja je ta zgodba o zvesti, a neizpolnjeni ljubezni dosegla gledališko nesmrtnost, zato se vedno znova rojeva na različnih odrih sveta.

Ponosen gaskonski mečevalec Cyrano je brezupno zaljubljen v svojo sestrično Roxano, vendar ji svojih čustev, tudi zaradi svojega velikega nosu, nikoli ne izda.

Prvi prizor se odigrava v burgundskem hotelu, kjer se začne predstava *Nezvesta Klara*. Prisotni so tudi Roxana, mladi plemič Christian de Neuville, kasneje pride še Cyrano iz Bergeraca. Razburi se zaradi slabe igre igralca Montfleuryja in ga prekine. Gledalec Valvert je razburjen zaradi prekinitve in se norčuje iz Cyranojevega nosu, vendar ga ta elegantno in kultivirano odbije. Užaljeni Valvert se s Cyranojem pomeri v dvoboju, kjer je poražen.

Najbolj znamenit je uvodni prizor: Roxana Cyranoju zaupa, da je zaljubljena v lepega kadeta Christiana, ki služi v njegovem polku. Cyrano si želi, da bi bila srečna, zato pomaga Christianu, ki je prav tako zaljubljen vanjo, pri pisanju ljubezenskih pisem. Roxana se ob njih še močneje zaljubi. Cyrano mu prišepetava, medtem ko Roxana posluša na balkonu in je očarana nad čudovitimi besedami iz Christianovih ust. Ljubosumni in maščevalni grof de Guiche, prav tako nasrečno zaljubljen v Roxano, pošlje Christiana v boj. Spremlja ga Cyrano. Roxani obljubi redna in številna pisma, ki jih zanj na skrivaj sestavlja Cyrano. Roxana se odpravi na bojišče, kjer Christianu izpove, da bolj ljubi lepoto njegove duše kot njegovo zunanost. Christian je v boju ranjen in na smrtni postelji si zaželi, da Cyrano prizna Roxani svoje resnično avtorstvo. Tako bi lahko sama izbrala, koga resnično ljubi, a Cyrano molči. Lepi mladenič umira in sprašuje Cyranoja, koga si je izbrala. Ta se zlaže, da si je izbrala Christiana. Po Christianovi smrti gre Roxana v samostan, kjer jo Cyrano redno obiskuje, saj jo še vedno ljubi. Roxana ga prosi, da bi ji prebral zadnje Christianovo pismo. Čeprav se temni, Cyrano 'bere' pismo, ki ga v resnici zna na pamet. Roxana to opazi in se spomni, da je Cyranojev glas že slišala na balkonu, ko ji je Christian izpovedoval ljubezen. Takrat doume, da je vsa pisma v resnici pisal Cyrano, in ugotovi, da je ves čas ljubila njega, ne Christiana. V tistem trenutku bolni Cyrano umre.

Hercule-Savinien de Cyrano de Bergerac

Dramski junak Cyrano je osnovan na resnični osebi. Hercule-Savinien de Cyrano, francoski pisatelj, pesnik, dramatik in vojak iz 17. stoletja, sicer ni bil niti plemič niti Gaskonec, a vendar znan kot ena najpomembnejših osebnosti svoje dobe. Kot vojak se je proslavil z neverjetnim pogumom, kot umetnik in filozof pa s prodornostjo svojih misli. Njegovo delo je v mnogih pogledih pomembno vplivalo in navdihnilo nekaj njegovih pomembnih sodobnikov, vključno z Molièrom.

V ironičnem obratu usode je Cyrano padel v pozabo in slavo mu je ponovno zagotovil šele Rostand s svojo junaško komedijo. Francios Lachèvre, avtor kritične izdaje Cyranojevih del, je k temu ironično pripomnil: „Cyrano se v platoničnem Roxaninem ljubimcu ne bi prepoznal. Če bi imel možnost, bi se grenko boril proti svoji karikaturi: imel je razloge, da bi se proslavil s svojimi filozofskimi in znanstvenimi deli, ki so bila sto let pred časom, vendar je slavo dosegel zaradi rahločutnosti srca, ki je pri njem niso opazili niti njegov oče niti najbližji prijatelji. Kdo bi lahko pričakoval takšno mistifikacijo?“

Cyrano je umrl 28. julija 1655, kmalu po tem, ko ga je resno poškodoval padajoči tram. V zadnjih dneh življenja so mu stali ob strani njegov prijatelj Henry Le Bret, resnični igralec Mentfleury (ena od oseb v uvodu Rostandove drame) in sestra (sicer redovnica in predstojnica samostana).

Balkonski prizor

Da, to čustvo vroče,
ki me pehá nevzdržno v strah in slast,
to je ljubezni sila in oblast!
Ljubezni – in vendar nič zase noče!
Za tvoje srečo svojo dal bi rad,
čeprav bi ti nikdar ne zaslutila,
samo da ujel od daleč bi enkrat
smehljaj, ki žrtev ta ga je rodila!
– Vsak tvoj pogled, ki me doseže kdaj,
kreposti nove, nov pogum mi vžiga!
Razumeš zdaj, o, čutiš, slutiš vsaj,
kako se v mraku duša k tebi dviga?
O ta večer! Opajno sladka zona!
Jaz govorim, in ona sluša, ona!
Sreče mi plava v blaženosti čisti,
nesanjani ... le smrt mi še ostane!
Besede sluša v mraku šepetane
in vsa trepeče sredi sinjih vej!
Da, vi trepečete kot list med listi!
Da, ti trepečeš! In jaz čutim, glej,
v jasmiovih mladikah trepetanje,
ki se iz tvojih rok pretaka vanje!

(Edmond Rostand. (1971). *Cyrano de Bergerac*.
Ljubljana: Mladinska knjiga. Prevod Oton Župančič.)

Facebook je razširjeno družabno spletno omrežje, ki služi predvsem ustvarjanju družabnih povezav, komunikaciji med uporabniki in deljenju multimedijskih vsebin. Z milijardo aktivnih uporabnikov (podatek iz oktobra 2012) je eno največjih družabnih omrežij na svetu. Je popolnoma preveden v 68 jezikov. V letu 2010 je nastal ameriški film *Družabno omrežje*, ki opisuje začetke Facebooka.

Facebook je ustanovil Mark Zuckerberg, bivši študent harvardske univerze. Na začetku je bil na voljo samo študentom harvardske univerze na domeni thefacebook.com. V dveh mesecih se je razširil na nekatere druge univerze iz t. i. Ivy League, že do konca leta pa tudi na nekatere druge univerze. Kasneje je postal dostopen vsem z univerzitetnim e-poštnim naslovom in tudi nekaterim izbranim univerzam izven Združenih držav. Od 27. februarja 2006 so se začela sistematično pridruževati nekatera mednarodna podjetja. Od 11. septembra 2006 pa se lahko na Facebook, upoštevajoč pogoje uporabe, prijavijo vse osebe, starejše od 13 let. Uporabniki se v omrežju lahko pridružujejo različnim skupinam uporabnikov, ki pripadajo npr. šolam, podjetjem ali geografskim lokacijam.

Twitter je ponudnik socialnega omrežja in ustanovitelj mikroblogginga, ki uporabnikom omogoča pošiljanje in branje prispevkov drugih uporabnikov, pogovorno poimenovanih 'tweeti' oz. slovensko čivki. Čivki so tekstovni prispevki, omejeni na največ 140 znakov, ki se pojavljajo na osebni strani avtorja in na straneh njegovih sledilcev (followers). Od ustanovitve v letu 2006 je Twitter Jacka Dorseyja postal pomemben in priljubljen po vsem svetu. Pogosto se o njem izražajo kot o „SMS-u interneta“, ker spletna stran omogoča funkcionalnost za različne namizne, mobilne in spletne aplikacije, ki lahko pošiljajo in prejemajo kratka besedilna sporočila. Te aplikacije pogosto zasenčijo osnovno storitev strani Twitter. Trenutno (2013) ima Twitter 200 milijonov rednih uporabnikov. Vsak dan se na Twitter prijavi 50 milijonov uporabnikov, ki dnevno napišejo 250 milijonov čivkov.

Izraz **pop glasba** (skrajšano **pop**) lahko pomeni dvoje: glasbeni slog ali celotno glasbeno industrijo. Včasih se beseda netočno uporablja tudi kot sinonim za zabavno glasbo.

Za glasbeni slog je značilna izrazito vokalna melodija s sodobno glasbeno spremljavo. V nasprotju z rockom ne vsebuje toliko disonantnih elementov niti ni pretrano zahtevna za poslušanje, saj je glavni cilj vsake skladbe, da bi postala hit oziroma bila všeč kar največjemu številu poslušalcev. Pop skladbe vsebujejo kitice z refrenom in s predvidljivo strukturo. Besedila vsebujejo preproste in ponavljajoče se teme. Pop skladbe so praviloma pisane, snemane in izdajane zaradi komercialnega uspeha. Pop se pogosto kombinira z drugimi popularnimi glasbenimi slogi (npr. pop-folk, latino-pop). Intelektualci ga pogosto označujejo kot 'neumetniški' glasbeni slog. Nastal je na začetku 60. let dvajsetega stoletja, ko se je pojavil slog rock & roll. Med prve pop skupine sodijo skupine The Beach Boys, The Four Seasons in The Everly Brothers.

Televizija je razširjeni enosmerni telekomunikacijski sistem, ki vključuje oddajanje in sprejemanje televizijskega signala – slike in zvoka. Komercialno se televizija uporablja od 30. let 20. stoletja. Postala je sestavni del gospodinjstev, pomembno sredstvo komunikacije in vir zabave. Izrazito je prispevala k celostni socializaciji skupnosti tistega časa.

Beseda televizija izvira iz grškega *tele* (= daleč) in latinskega *vise* (= videti). Prvo televizijsko hišo Television Ltd. je ustanovil John Baird v letu 1925. V letu 1926 je članom Royal Instituta predstavil mehanično televizijo. Mehanični sistem je imel velike pomanjkljivosti, saj je potreboval visoko hitrost vrtenja diskaste zaslonke, zato je bila kakovost slike zelo slabo. V 30. letih je prevladal elektronski princip. V Angliji, Sovjetski zvezi, ZDA, Franciji in Nemčiji so potekale prve poskusne TV oddaje. Drugega novembra 1936 je začel redno oddajati BBC (takratnim 300 lastnikom TV sprejemnikov). Tako je nastalo novo sredstvo masovne komunikacije.

Pošta je oznaka za storitev, ki zagotavlja pošiljanje pisem, raznašanje pošilk, nakazovanje denarja, izdajanje znamk in podobno. Je ena izmed najstarejših javnih storitev in del vsakdanjika ljudi po vsem svetu. Njeno delovanje je pomembno za domače in mednarodne družbe.

Večina držav ima lastne poštne urade, ki opravljajo našteje storitve in pogosto vzdržujejo stik s sosednjimi državami (predvsem z njihovimi poštami). Mednarodna izmenjava pošte pogosto deluje tudi v obdobjih oboroženih konfliktov med sovražnimi državami. Med vojno delujejo posebne pošte v okviru oboroženih sil na bojišču (t. i. vojaška pošta).

Pošta Slovenije se pridružuje predstavi z izposojo pošarskega kostuma.

Lenko je gospod, ki nam je prijazno, predvsem pa brez oklevanja, omogočil specializirano tehnično podporo.

Maks, vodja snemanja in človek za vse, je sicer dobavitelj v predstavi večkrat omenjene vode, predvsem pa vozička, dveh postelje in kavča, s čimer po mnenju čeških mater gledališču upravičeno pripiše naziv 'baby-friendly theatre'. Drugi voziček prihaja iz domačih logov prijazne družine Bezeljak.

Lucija in Pija sta avtorici imen oddaje in glasbene skupine v predstavi.

Martina Ipša, Barbara Jamšek in Vid Valič prejemajo nemajhne in iskrene zahvale Lutkovnega gledališča Maribor za učinkovit nastop v oddaji Srčni zakaj. Aplavz!

Ana Marija Mitić prejema priznanje direktorice za estradni consulting, seminar coachinga in uspešen trening motivacije, ki je obrodil okusne sadove.

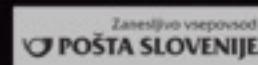
Snemalca sta v prostem času angažirana v trgovini s.Oliver Galerija Gosposka, kjer uspešno prakticirata pretanjen modni okus.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

MESTNA OBČINA MARIBOR

Gledališki list Cyrano / za LGM Mojca Redjko / avtor besedila Tomáš Jarkovský / lektorica Metka Damjan / prevajalec Bor Kos
oblikovalka Tereza Vašičková / fotograf Boštjan Lah / urednica Katarina Klančnik Kocutar / tisk HOPA / naklada 1.000 izvodov / Maribor, maj 2013
Lutkovno gledališče Maribor / Vojašniški trg 2 A / 2000 Maribor, Slovenija
direktorica Mojca Redjko / tel.: 02 228 19 70 / info@lg-mb.si / www.lg-mb.si